UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Qui[n]ta, an sit habe[n]dus p[er] inimico qui alique[m] accusat? So. no[n]: si hoc faciat ex charitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

a ¶ Tumultu. ſic preſumitur de iniuſta electione illius q̄ per clamorem eſt electus. extra de elect. Oſius viij. queſt. j. ſi ergo. Et eſt ſimile de conſecra. diſtinc. iij. irreligioſa.
b ¶ Excōmunicationis. a conſortio fratrū. ſic. ꝫ. diſ. xlv. neminem.

nunciationem tenetur.
e ¶ Indicatis. illis qui poſſunt prodeſſe.
f ¶ Tacendo. infra. viij. queſtione. j. quid autem. cōtra. ſed hic de ſecreta correctione loquitur: ibi de manifeſta.

Sub. ſed non ſacramētorū vt dixi ꝫ. e. q. iij pſenti. ibi videas. Archi.

¶ Nunc autem. ¶ Hic intitulat. v. queſtio qua querit an aliqs ſit maleuol⁹ iudicandus, qr indicat crimē alteri⁹. Et certe ſi bono zelo hoc faciat pmiſſa admonitione, non dꝫ maleuolus iudicari: vt. ij. q. j. ſi peccauerit. dū tamen indicet tali q̄ poſſit prodeſſe, ⁊ non obeſſe: vt. xxij. q. v. hoc videtur. Item ſi crimen quod ꝓponitur, vult probare, ſi ex charitate hoc facit, audiatur: vt. ij. c. j. Si ex odio hoc facit, repellit: vt. ꝫ. ij. q. vij ſi qui ſunt.

Crimē indicās nō ſēp. dr maleuol⁹.

c ¶ Nūc autem. Si bono zelo quis indicat crimen illi q̄ poteſt prodeſſe ⁊ non obeſſe, nō eſt maleuol⁹. xxij. q. v. hoc videt. ⁊ ſi premonuerit eum quē accuſat. ij. q. j. ſi peccauerit. Uel ſi crimen ꝓpoſitū vult probare. ij. q. viij. q̄ crimen. ꝫ. e. q. j. ca. ij. Sed ſi crimen tantū ꝓponeret, ⁊ nō proſequeretur, puniēdus eſſet tanq̄ ꝓditor: vt. xlvj. diſt. accuſatores.

In ho caſu ſi facit ex charitate audi tur. j. e. ca. j. Si ex odio hoc facit: repellit. ij. q. vij. ſi q̄ ſūt. Archi.

Nōn vos. ¶ Ca. Quidam ſe putabant peccare cum indicabant crimen alterius: ſed Augu. dicit ꝙ non peccāt ſi hoc bona fide faciūt: immo magis delinquunt ſi tacent permittendo perire quos corrigere poſſunt. Et hoc probatur ſimilitudine morbi corporalis vel alterius.

Cōc. ter. i. l. late culpe. ꝫ. amicos. cum ibi not. ff. de vbo. ſig. facit. l. verborum. eo. titu.

aut tumultu[a], aut cōtumelijs vel riſibus conciliū perturbauerit, iuxta diuine legis edictū quo precipitur: Eijce deriſorem, ⁊ exibit cū eo iurgiū: cū omni dedecore de cōſeſſione abſtract⁹ a cōmuni cetu ſecedat, ⁊ triū dierū excōicationis[b] ſententiam ferat.

¶ Queſtio. v.

Nunc aūt[c] q̄rit an ſit aliquis iudicādus maleuol⁹ qr crimē alteri⁹ idicat. De hoc ſcribit beat⁹ Auguſtin⁹ dicens.

¶ Magis nocet q crimen celat, q̄ q̄ amicabiliter indicat.

Non vos[d] iudicetis eſſe maleuolos quādo crimē alteri⁹ indicatꝭ[e]: magis q̄p pe nocētes eſtis nō indicādo crimen, q̄ ſi fratres veſtros quos indicando corrigere poteſtis, tacendo[f] perire permittitis. Si enim frater tuus vulnus habeat ī corpore qđ vult occultari cū timet ſecari: nonne crudeliter a te ſilet, ac miſericorditer indicat? quāto ergo potius debes manifeſtare crimē, ne deteri⁹ putreſcat in corde. Idem ad Uincētium donatiſtam ⁊ rogatiſtam.

¶ Nec q̄ parcit, eſt amic⁹: nec q̄ verberat, eſt inimicus.

Non oīs q̄ parcit, amicus eſt: nec oīs q̄ verberat, inimic⁹ eſt: meliora eñ ſunt vulnera amici, q̄ voluntaria oſcula inimici: melius eſt enim cum ſeueritate diligere, q̄ cū lenitate decipe. ¶ Utilius eſurienti panis tollitur[g] ſi de cibo ſecurus iuſtitiā negligat: q̄ eſurienti panis frangatur, vt iniuſtitie ſeductus acquieſcat. ¶ Et qui phreneticum ligat: ⁊ q̄ lethargicū excitat, ambob⁹ moleſtus ambos amat. ¶ Quis pōt nos āpli⁹ amare q̄ deus: et tñ nos non ſolum docere ſuauiter, verum etiā ſalubriter terrere non ceſſat: fomentis lenibus quibus de⁹ omnes cōſolat, ſepe etiam mordaciſſimū medicamētum tribulationis adiungit. Exercet fame patriarchas[h] etiam pios ⁊ religioſos: populū contumacem penis grauioribus agitat: nō aufert ab apoſtolo ſtimulum carnis tertio rogatus, vt virtutē in infirmitate pficiat. et. ī. ¶ Noueris aliqñ furē auertēdis pecoribus pabulū ſpargere, et paſtorem aliquando flagello[i] ad gregē pecora errantia reuocare.

Itē ex ſermone Ambro. q̄ ſic incipit. Fortaſſe amarior.

¶ Nō odio habet: ſed diligit qui caſtigatur ⁊ corripitur.

Non oſculatur ſemper pater filium, ſed aliqñ caſtigat: ergo quādo caſtigat q̄ diligitur, tūc circa eū pietas exercetur: habet enim ⁊ amor plagas ſuas, q̄ dulciores ſunt cū amatis amariſſime[k] inferūtur: dulcior enim eſt religioſa caſtigatio, q̄ blanda remiſſio. Unde ait propheta: Dulciora ſunt vulnera amici, q̄ voluntaria oſcula inimici. Ex his verbis datur intelligi ꝙ maquētes corrigant, bonū eſt.

Arg. xxij. q. v. non putet. vbi de hoc. ꝫ. j. q. j. q̄ ꝗs. q. q. viij. ſi cut. ⁊ c. q̄ ꝓpter. ⁊. xxiij. q. iij. ij ſacerdotes.

Non omnis. ¶ Caſus. Uincentius hereticus cōpellebatur flagellis ad fidē quā ſuſceperat retinēdam. de quo Uincentius conquerebatur. Aug. vero dicit ꝙ cogi poteſt quia errantibus ⁊ malis non eſt parcendum: ſed corrigēdi ſunt: ⁊ qr correctores ſunt meliores q̄ alij: ⁊ hoc ꝓbat quinq̄ exēplis: ſcilꝫ amici, et diſpēſatoris, medici, dei, et paſtoris. Primū exemplum eſt in principio. Scōm eſt ibi: Utilius. Tertium ibi: Et qui phreneticū. Quartuꝫ ibi: Quis poteſt nos. Quītū ibi: Noueris aliquando.
g ¶ Tollitur. nō ob. lxxxvj. diſtinc. paſce. quia illō de eo qui ad mortem eſurit. ſic. xj. q. iij. quoniam multos. Et eſt hic argu. ꝙ excōicato nō eſt dā da eleemoſyna. de hoc dixi. xlij. diſti. quieſcamus.
h ¶ Patriarchas. Jacob et filios ei⁹ q̄ p famem coacti iuerūt in egyptū.
i ¶ Flagello. no. voluntatē potius ſpectādā q̄ factū: vt. xxiij. q. j. paratus. di. v. ad ei⁹ vero. ⁊ q̄litas facti ex pſona facientis pſumit. xj. q. iij. abſit. ⁊. xxiij. qōe. iiij. ea vindicta.

Uoluntas potius q̄ factū attēdit.

Non oſculat. ¶ Caſ. Probat h Ambro. ꝙ ſi ex charitate delinquētes corrigant, bonū eſt. Et hoc ꝓbat exēplo pris ⁊ authoritate Salomonis dicētis. Dulciora ſunt ⁊c.
k ¶ Amariſſime. i. amare.
¶ Ex his ¶ Caſus. Concludit Gratianus ex ſupradi

d ¶ Non vos. hoc cap. loquitur de denunciatione, et de ſecreta correctione. Et eſt arg. hic ꝙ quilibet ad de-

gis cōfert vtilitati fraterne q̄ crimē accuſando vel indicando proſequitur,ꝙ̄ qui celādo fouere nititur. Euſebi⁹ autē contra ſtatuere videtur,dum aliorū crimina ſponte confitētes in epiſcopoꝝ accuſatione recipi prohibet dicens.

¶ Ad accuſationem non admittantur alioꝝ crimina ſponte confitentes.

Illi qui aut in fide catholica,aut in inimicitia ſuſpecti ſunt: ad pulſationem epoꝝum non admittanṫ, nec illi q̄ aliorū crimina ſponte[a] confitentur. Et ideo replicāda eſt[b] ſolicite veritas:quā ſpōte ꝓlatā in illis vox habere non pōt: hanc diuerſis cruciatib⁹ e latebris ſuis religioſus[c] tortor exigere[d] debet, vt dū[e] penis corpora ſubijciunṫ: que geſta ſunt,fideliter et veraciter exquirantur.

Item in prouerbijs.

Qui ambulat fraudulenter,reuelat arcana:qui autē fidelis eſt,celat amici cōmiſſum. Item.j̄. Que viderunt oculi tui,ne proferas in iurgio cito:ne poſtea emēdare non poſſis cum dehoneſtaueris amicū tuū. Sed aliud eſt ex charitate aliorum crimina deferre:vt quos ſecreta admonitione corrigere non poſſumus,conuictos iudicis ſententia corripiat:atꝙ aliud inſidiando falſa obijcere,vel inſultando vera facile exprobrare. Illud enim charitatis:hoc autem impietatis eſt officiuꝫ. Unde in eiſdē prouerbijs dicitur. Uerba impioꝝ inſidiantur ſanguini,os iuſtorum liberabit eos.et.j̄. Qui quod nouit loquitur,index iuſtitie eſt: qui autem mentitur,teſtis eſt fraudulent⁹. Itē. Labiū veritatꝭ firmū erit in perpetuū: qui autē teſtis eſt repentin⁹[f], concinnat linguam mendacij. Item. Qui cuſtodit os ſuū, cuſtodit animā ſuaꝫ:qui autē incōſiderate loquitur,ſentiet mala. Uerbum mēdax iuſtus deteſtabitur:impius autē cōfundit ⁊ confundetur. Item Aug.in pſal.xxxiij. Si aliquādo humana īfirmitate pedes noſtri in aliquod peccatū moueantur,inſurgunt lingue iniquiſſimorum inimicorū: cum fuiſſet miſerendū: irridēt impij,vnde dolent pij.

etis cap.ꝙ melius eſt aliorum crimina ex charitate indicare/ꝙ̄ celare. Sed Euſebius videtur dicere cōtrarium,qui ſponte aliorum crimina confitentes repellit ab accuſatione epiſcoporum. Et ad hoc inducit ſeq.ca.

Illi qui.¶ Caſus. In hoc ca.continētur tria genera perſonarū que repellūtur ab accuſatione epoꝝ, ſcꝫ in fide catholica ſuſpecti ⁊ inimici,⁊ illi qui ſponte aliorū crimina cōfitenṫ publice, ſcꝫ detractores:quos ſi contingat recipi in excepto crimine in accuſationē vel teſtimoniū contra eos:quia tales ꝙ̄uis veritatē ſciāt, non eſt eis tamen ſponte confitentibus credēdum: ſꝫ eliciēda eſt ab eis veritas per tormēta a iudice eccl'iaſtico:ſcilicet archiepiſcopo cum reliquis epiſcopis,vt de ſuis latebris veritas eruatur.

a ¶ Spōte.i.detractores.iij.q̄ſt.iiij.detractores.et xlvj.diſt.accuſato reo.Uel aliter.i.ſine diſcretione.

b ¶ Et ideo replicāda eſt,id eſt ſepius querēda contra oēs ſupradictos/ſm quoſdaꝫ: qđ non placet:ſed contra confitētes tantū:quia inimici ⁊ infideles nūꝙ̄ admittuntur.

puer. xj.b. Ibidē

c ¶ Religioſus.ſꝫ qual'r exercet religioſus vir cauſam ſanguinis,contra illud.xxiij.q.viij. his a quibus? Sed dic ꝙ eccleſiaſtic⁹ iudex poteſt virga punire:vt.xxiij.q.v.c.j.⁊ hoc non eſt iudiciū ſanguinis:ſed hic facit queſtiones in cauſa ciuili:quod fieri licet in defectum probationū.ff.de queſti.diuus.⁊ etiam in eccleſiaſtica criminali.ij.q.j.in primis.in fi. Quidam etiam ex hoc loco dicunt viles contra clericos generaliter admitti cum tormentis:ſed hoc falſum eſt:q2 tm̄ in exceptis criminibus admittuntur viles:vt.ſ.iiij.q.iij.§.ſi autem ea conditio.

Iudex eccl'iaſtic⁹ pōt virga punire.

c ¶ Religioſus. Iſtud obtinet in exceptis criminibus vt in crimine leſe maieſtatis,vbi accuſator torqueṫ:vt vj.q.j.§.verum.C.ad legē Iul.ma.nullus.in fi.ſꝫ in ciuili cauſa nunꝙ̄ torquetur aliquis niſi in defectū ꝓbationum:vt in auṫ.de teſti.§.ſancim⁹.coll'.vij. Uel dic ꝙ prima pars loquitur de accuſatore:ſecūda de teſte. viles eñ teſtes bene torquentur in exceptis criminibus: vt.iiij.q.iij.ſi autem ea,et etiam in ciuilibus negocijs in defectum probationum:vt dixi.

Teſtes viles poſſunt torq̄ri.

d ¶ Exigere. Non per ſe,ſed per alios:vt.lxxxvj.diſt. non liceat.per clericos autē,non ꝑ laicos.extra de ſen.excō.vniuerſitatꝫ.habes ergo hic ꝙ prelat⁹ poteſt ſubditos corporaliter punire:vt.xlv.diſt.cū beatus.

e ¶ Ut dum.hoc nō refertur ad oīa predicta, ſed tātū ad illos qui ſponte confitentur:inimicus eñ non poteſt eſſe teſtis i aliquo crimine.extra de ſimo.licꝫ hely. pōt tñ dici ꝙ inimicus torqueri quādoꝙ pōt:⁊ eſtimabit iudex an adhibebit ei fidem,vel nō:vt.ff.de queſt.l.j.§.queſtioni.in fi. Sed vtrum clerici debeant ſubdi verberib⁹ ꝓ teſtimonio dicēdo,dubitatur: qđ videtur,† vt hic,et.j̄.e.q.proxi. quia.et c.pbri.⁊.xlv.diſti cum beat⁹. Dicūt tamen quidā minores clericos poſſe torqueri,ſed nō maiores. Alij dicūt oēs ſuſpectos poſſe torqueri,nā ⁊ liberi vacillātes torquentur:vt extra de accu.‡ ſup his.ff.de queſt.de minore.et eccleſia virgꝭ pōt aliquos corrigere:vt.xxiij.q.v.c.j.hoc certuꝫ eſt ꝙ minores clerici indiſtincte pro q̄libet crimine verberibus ſubijciuntur: vt.xxxv.diſti.ante. Sed maiores non niſi ꝓ enormib⁹:vt diſt.xlv.in ſumma.tamen licet clerici torqueanṫ ꝓ delicto,non tamen pro teſtimonio dicendo ſm pleroſꝙ q̄ dicunt non tenere iſtam legem.j̄.ea.queſt.vj.preſbyteri. Uel dic ꝙ clerici ſuſpecti poſſunt torqueri non a laico,ſed ab epiſcopo.

† Dicit h.notādū eſſe ꝙ clerici ſpōte aliorū crimina cōfitentes indifferēter ſubijciunṫ verberibus ſi res exigat tales recipi in teſtimoniū:vt hoc ca.illi q̄.et ita ipſe no.xlv.diſti.in ſumma Archi.

‡ al's depe.

‡ Uel dic ꝙ h̄ repetit queſtionem vt demonſtret ꝙ in calūniatorē pōt eſſe pene cōmutatio, ſm Lau.

Qui ambulat frau. ¶ Sed aliud eſt ¶ Caſ⁹ Soluit modo Gratianus dictam obiectionem dicēs ꝙ accuſare aliquem ex charitate ad hoc vt corrigatur a iudice:officium eſt pietatis,⁊ ad bonos pertinet: ſed falſo accuſare,vel falſa crimina alicui obijcere,officiū eſt impiorum,et ad malos pertinet. Et hanc ſolutionē probat ſex authoritatibus:quarum quinꝙ ſunt de ꝓuerbijs Salomonis.

f ¶ Repentinus. Quale ergo erit reſponſum teſtis:nam ſi cito reſpondet,videtur mendax:ſi in mora,videtur dubius: vt quinquageſima diſtinctione. ponderet. ‡